

KDi

KULTŪRAS DIENA UN IZKLAIDE. LAIKRAKSTA DIENA PIELIKUMS. CETURTDIENĀ, 6. AUGUSTS, 2020

IDEJAS NEPRĀTS

Iepazīstinām ar izrādēm, kuras šajā nedēļas nogalē ir jāredz Valmieras Vasaras teātra festivālā **12. lpp.**

MĪLAS NERVS

Dziedātāja Marina Rebeka Rundāles pilī atver durvis uz citu realitāti un saplūst ar savām varonēm **16. lpp.**

PĀVO VASARA

Jaunībā es spēlēju rokgrupā, tāpēc snobisms man nav raksturīgs.
Saruna ar diriģētu Pāvo Jervi **4. lpp.**

GRIBAS VĒL NEDAUDZ PALIDOT

Igaunų dirigēnts **Pāvo Jervi** ir stājies pie pasaulē labāko orķestru pults, taču viņa lielā mīlestība ir paša izlolotais Pērnavas Mūzikas festivāls, kas šovasar notika desmito reizi

Teiksts Jevgēns Jerojomovičs

Redziet, tas tomēr ir iespējams! Arī šajā situācijā mēs varam rīkot koncertus, un festivālu notiek! — siltā vasaras vakarā stāvot Pērnavas kafejnīcas *Passion Café* terasē ar sarkanvīna glāzi rokā, sarunā ar KDI saka viens no ievērojamākiem mūsdieniņu dirigēntiem Pāvo Jervi. Kopš 2011. gada viņš organizē Pērnavas Mūzikas festivālu. Pāvo Jervi ir stājies pie pasaulē labāko orķestru pults, taču viņa lielā mīlestība

ir šis festivāls. Maestro sirsnīgi priecājas, ka viņa komandai ir izdevies nodrošināt desmitā ikgadējā festivāla norisi Covid-19 krizei apstāklos, kad gandrīz visi vasaras festivāli pasaulē ir atcelti. Spitejot grūtībām, turas tikai drosmīgakie – ar Pērnavu un Zalcburgu priekšgalā.

Sis ir festivāls ar īpašu atmosfēru, un to var just pēc koncertiem, kad igaunu jaunie talanti un Eiropas labāko orķestri mūzikai pulcējas demokrātiskajā *Passion Café*. «Mēs esam draugu kopiena, ģimene. Tas man visvairāk patīk,» skaidro Pāvo Jervi. Ballītes var rīkot kādā smallākā bā-

rā vai restorānā, kādu Pērnavā netrūkst, taču tur viss maksā dārgāk un jauniešiem tas nav pa kabatai. Turklat dirigēnts atgādina, ka ēkā, kurā atrodas *Passion Café*, agrāk bija tipogrāfija, kurā 1918. gadā pirmo reizi nodrukāts Igaunijas Neatkarības deklarācijas manifests.

NĒME UN VIŅA DĒLI

Pērnavas Mūzikas festivālā galvenais mōtīvs ir kopības sajūta, kas ir raksturīga dižajai Jervi mūzikai ģimenei. Tās galva ir pasaule cienītais dirigēšanas vecmeistars Nēme Jervi, kurš 7. jūnijā svinēja 83. dzim-

šanas dienu. Pašlaik viņš kopā ar sievu Līliju ir mājās Florīdā (1980. gadā Nēme Jervi kopā ar ģimeni emigrēja uz ASV, Igaunijā viņi atgriezās pēc neatkarības atjaunošanas). Šī ir pirmā reize desmit gados, kad Nēme Jervi nav ieradies Pērnavas Mūzikas festivālā – pandēmijas apstākļos drošāk palikt mājās. «Mums viņa loti pierūkst, taču Nēme tiešsaistē uzmanīgi seko lidzi dirigēšanas meistarklasēm. Viņš nepārtrauktī sūta izsīnas ar norādījumiem un padomiem jaunajiem dirigētājiem. Nēme ļoti vēlētos būt šeit,» stāsta festivāla koordinatore Tea Tuulkura.

Sākotnēji dirigētant bijusi doma sapulcē jauno igaunu mūzikai kolektīvu, taču Pāvo Jervi ātri sapratījis, ka orķestris ir jāspēle mūzikai arī no citām valstīm: «Tam ir jābūt starptautiskam kolektīvam, ne Kervitsa un Kristijana Jervi opusī.

Jau desmito vasaru maestro Pāvo Jervi noslēdz savu koncertsezonu Pērnavas Mūzikas festivālā. Šo kūortpilsētu viņš uzsakata par vienu no savām iemīlotākajām vietām.
Foto - Kaupo Kikass

taču man nekad nav bijis šaubu, ka afišā liešiem burtiem ir jābūt rakstītam vārdam «Igaunija».

MĀCIETIES TEHNIKU!

Pāvo Jervi ir piedicis daudz pūlu, lai radītu festivālu, kurš ne tikai gūtu starptautisku rezonansu, bet arī sniegtu paliekošu ieguldījumu Igaunijas mūzikas dzīvē un saglabātu savu silto, draudzīgo gaisotni. Tāpēc tik liela uzmanība tiek pievērsta jauno mūzikai apmācībai. Jaunieši, kuri piedalās meistarklases un spēle Jervi akadēmijas orķestrī, pavada nedēļu līdzās profesionāliem un vēro Igaunijas Festivāla orķestra mēģinājumus.

«Mēs gribam audzināt lieliskus mūzikus un spējīgus dirigēntus. Kas var būt labāks par iespēju jaunam māksliniekam radīt mūzikai kopā ar pasaules klases solistiem un pieredes bagātiem kolēgiem no Eiropas orķestriem?» uzsvēr Pāvo Jervi. Svarīgi, ka audzēknī un pasniedzēji (viņu vidū šogad bija arī Eva Bindere) pavada kopā nevis tikai dažas stundas, bet vairākas dienas. Festivāls lauj nostiprināt kontaktus starp mūzikiem, palīdzēt jaunajiem talantiem atrast iedvesmojošus skolotājus. Mūzikai iepazīstas un sadarbojas ar citos projektos sezonas garumā.

«Pāvo Jervi vadītas meistarklases ir maiņušas manu dzīvī,» KDI stāsta būrī dirigēnts Džonatans Bloksems, kurš šoreiz apmeklējis Pērnavas festivālu kā draugs un klausītājs – vijam tā ir labākais veids, kā pavadīt atvainājumu. «Pāvo Jervi ir unikāls mācību metode – viņš visu dara un pasaka skaidri, saprotami un tiesī. Pirms kāda laika skatījos raidījumu, kurā piedalījās slaveni dirigenti un sniedza padomus jaunajiem. Saimeņa Retls ieteica doties pastaigā pa parku, laiš dzēju, apmeklētu muzeju... Vai zināt, ko teica Pāvo? Mācieties tehniku! Tieši tas ir vajadzīgs jaunajiem dirigētājiem – konkrētā,» uzskata Džonatans Bloksems.

ELITĀRĀ APVIENĪBA

Jau desmito vasaru Pāvo Jervi noslēdz savu koncertsezonu Pērnavas Mūzikas festivālā. Tā kodolū veido Jervi akadēmijas meistarklases topošajiem dirigētājiem un mūzikiem, kuri spēlē stigu un pušamīnstrumentus, un koncertprogrammu. Kopš festivāla dzīmšanas šeit uzstājas Pāvo Jervi izlolotais Igaunijas Festivāla orķestris – elitārā apvienība, kurā dirigēnts ir atlasijs spilgtakos igaunu mūzikus un savus ieциenītakos māksliniekus no augstākās klases Eiropas orķestriem. Dažreiz Igaunijas Festivāla orķestri medz salīdzināt ar maestro Klaudio Abado savulaik izveidoto Lucernas Festivāla orķestri, kurā arī spēle piedalījās slaveni dirigenti un sniedza padomus jaunajiem. Saimeņa Retls ieteica doties pastaigā pa parku, laiš dzēju, apmeklētu muzeju... Vai zināt, ko teica Pāvo? Mācieties tehniku! Tieši tas ir vajadzīgs jaunajiem dirigētājiem – konkrētā,» uzskata Džonatans Bloksems.

IETILPIGAIS GLIEMĒZVĀKS

«Mūsu orķestris ir kā ģimene, kurai ir vasaras māja Pērnavā,» sakā Pāvo Jervi. Šī māja ir Pērnavas koncertzāle – stikloa ēka jūras gliemežvāka formā. Tā tika atklāta 2002. gada rudeni. Kultūras infrastruktūras objekts tika uzbūvēts rekordrāti – astoņos mēnešos. Kompleksā ietilpst lielā zāle ar 900 vietām, kamermūzikas zāle, kā arī Pērnavas pilsētas orkestra un Pērnavas Mūzikas skolas telpas. Jervi ģimene iuzsver, ka bez šīs koncertzāles festivāla norise nebūtu iespējama.

Desmitā Pērnavas Mūzikas festivāla pāsākumi no 16. līdz 23. jūlijam notika, ievērojot stingras drošības prasības. Programma tika modifikuota atbilstoši tam, kas ir iespējams pašreizējā situācijā. Meistarklases varēja piedalīties tikai Igaunijā mītošie jaunie mūzikai, bet no ārzemēm varēja atbrukt instrumentalisti, kuri spēle Igaunijas Festivāla orķestra sastāvā. Koncerts bija atļauts 50 procentu vietu aizpildījums, taču klātesošie sagaidīja māksliniekus ar tādu entuziasmu un aplaudēja tik skali, ka pilnībā kompensēja publikas skaitisko trūkumu. Pērnavas koncertzālē vienlaikus drīkstēja atrasties 500 cilvēku, ieskatot orķestra mūzikus. Klausītāju plūsmā tika organizēta tā, ka zāli vispirms atstāja pēdējās rindās sēdošie. Koncerti par maksu bija skatāmi arī tiešsaistē festivāla mājaslapā.

REPUTĀCIJAS SIMFONIJA

Vienā no Jervi dirigētu dinastijas prioritātēm vienmēr ir bijusi Igaunijas mūzikas popularizēšana pasaulē (gan koncertos, gan ierakstos). Šoreiz festivāla koncertos līdz Ludvīga van Bēthovena, Wolfganga Amadeja Mozartu, Fēliksa Mendelszonu, Jozefa Haidnu, Frāncišu Šubertu, Fransīsa Pulenkā, Antonīnu Dvoržāku, Žānu Sibēliusu, Bēlās Bartoka un Riharda Strausa mūzikai skanēja igaunu komponistu Arvo Perta, Erki Svena Tira, Juhana Āvika, Veljo Tormisa, Lepo Sumeras, Jiri Reinveres, Teina Kervitsa un Kristijana Jervi opusī.

■ 2020. gada Pērnavas Mūzikas festivāla meistarklasēs maestro Pävo Jervi strādā ar igaunu diriģenti Mariju Seleku - bijušo balerīnu, kura pēc savas veiksmīgās starptautiskās dejetājas karjeras beigām ir nolēmusi apgūt diriģēšanas mākslu. Viņa jau ir diriģējusi baleta izrādes Eiropā un Kanādā. Foto - Tēts Raiks

JAUNĪBĀ ES SPĒLĒJU ROKGRUPĀ, TĀPĒC SNOBISMĀS MAN NAV RAKSTURĪGS

ju KDi.

Vai tagad, meistarklasēs strādājot ar jaunajiem diriģentiem, mēdzat atcerēties savus pedagogus un to, ko viņi jums ir mācījuši? Vai tomēr darba gados jums ir izveidojusies sava jauno mūzikā mācību metode?

Vienmēr atceros savus skolotājus. Tie ir svarīgie cilvēki, kuri man ir tik daudz ko devuši. Kad skatos uz jaunajiem diriģentiem, man uzreiz rodas kāda reakcija. Ľoti ātri var redzēt cilvēka plusus un minusus un noteikt, ko vajadzētu uzlabot. Tājā mirklī es nedomāju par saviem pasniedzē-

jiem, taču skaidrs, ka tieši viņi ir veicinājuši visu šo procesu. Tas, ko es varu iemācīt jaunajiem mūzikiem, ir manas izglītības, zināšanu un pieredzes kombinācija.

Vai bieži atcerēties savus studiju gaudus pie Leonarda Bernsteina Losandželosā? Par ko esat viņam visvairāk pateicīgs?

Bieži domājāt par Leonardu Bernsteinu. Viņš bija loti labs pedagogs un harismātiska personība. Atceros visu, ko viņš man ir teicis, – praktiskas, tehniskas nianes.

Taču pata galvenais – Bernstein vienmēr ir pratis formulēt lielas idejas. Viņš uzskaitīja, ka koncertā ir jārada māksla un nedrīks būt pedants: ir daudz jāstrādā, jāvingrinās, jāzina partitura, taču uzstāšanās laikā par to ir jāaizmirst un jāsajūt rādišanas mīklis. Šādas lietas man palīdzētu par sālībai dienai. Viņš mācīja, ka diriģentam ir jādomā par frāzem – jādirīgē frāzes, nevis taktis. Detalas ir svarīgas, bet tikai mūzikas frāzes kontekstā.

Bernsteins nekad neaizmirs pastlavēt audzēknī, ja viņš kaut ko bija izdarījis labi. Es arī tā rīkojos. Ja redzu, ka jaunajam diriģentam sākumā kaut kas neizdodas, bet pēc tam viņš uzlabo sniegumu, es atceros sevi un to, cik iesvēmojoši bija dzirdēt pasniedzēja uzmundrinājuma sieviešu atbalstu.

Tā jau sen ir mana misija. Mēs Pērnavas Mūzikas festivālā sākām atbalstīt jaunās diriģentes, vēl pirms tas bija kļuvis populāri. Tagad viņi runā par sievietēm sajā profesijā, bet pie mums vijas piedalās meistarklasēs jau desmit gadu, kopš pirmā festivāla. Protams, mēs vijas atbalstām. Klasiskajā mūzikā ir vajadzīgi pozitīvi vēstijumi, bet negācijas ir kaitīgas un vairo stereotipus. Cilvēku var nodomāt, ka visi diriģenti uzvedas vienādā, bet tā nav patiesība. Jebkār jomā var atrast tādus, kas uzvedas nekorekti, un tādus, kas uzvedas loti labi.

Kā klasicķas mūzikas pasaulei ir ietejmējusi #MeToo skandāli? Kādu iespaidu tie ir atstājuši uz attiecību dinamiku oriģestriem?

Kad stājós orķestra priekšā, es visus mūzikus uztveru vienādā – mēs esam brāli un māsas. Man ir skumji dzirdēt par šiem skandāliem, galvenokārt tajos ir iesaistīti citas paudzes, vecāka gadagājuma cilvēki. Kad mēs radām mūziku, es nejūtu, ka mums būtu kādas problēmas vai domstarpības. Mūzikā esam vienlīdzīgi, un dzimums to neietekmē. Cilvēku attiecībās ir iespējamas dažādas situācijas, taču tā ir vienas jomās, ne tikai mūzikā. Tagad viņas nozarēs ir īpaši jāpielodā, kā komunitēt

spēju būt tādam cilvēkam un māksliniekam, kāds bija Leonards Bernstein. Viņš darīja visu, ko grībēja. Spēlēja, ko grībēja. Daudz no tā normāliem mūzikiem nebija saprotams, jo Bernsteins lidoja un dzīvoja augstākās sfērās. Normāls mūzikās varēja padomāt – kāpēc man arī būtu tā jādara? Kāpēc viņš nebeidz mēģinājumu laikus? Kāpēc vienmēr cēsās sasniegta kaut ko lielāku? Kāpēc tiecas uz to, kas šķiet neizsniedzams? Tas ir lietas, ko varēja atlauties tikai Bernstein.

Mūsdienu nekā tādu neviens vairs nedara un līdzvērtīgu personību tipkat kā nav.

Varbūt vienīgais, kurš kaut nedaudz var tuvoties Bernsteinam personības mērogā, ir Daniels Barenboims, bet viņš ir pavismērīgi citādās māksliniekiem.

Vienā no Pērnavas Mūzikas festivāla koncertiem klausītājiem bija iespēja novērtēt divpadsmit jauno diriģenti – jūsu vadito meistarklasā daliņieku – sniegumu, viņu vidū bija četras dāmas. Vai uzskaļat par savu misiju diriģentu sieviešu atbalstu?

Bernsteins bija ne tikai slavenība – viņš bija īsti zvaigzne. Kad viņš ienāca telpā, kurā bija simt cilvēku, tur uzreiz iestājās klusums un visa uzmanība tika pievērsta tiekā viņam. Bernstein izstāroja pozitīvu energiju un magnētiski pievilk skatiņus. Vienmēr atceros savus skolotājus. Tie ir svarīgie cilvēki, kuri man ir tik daudz ko devuši. Kad skatos uz jaunajiem diriģentiem, man uzreiz rodas kāda reakcija. Ľoti ātri var redzēt cilvēka plusus un minusus un noteikt, ko vajadzētu uzlabot. Tājā mirklī es nedomāju par saviem pasniedzējiem.

Vai pašreiz mūzikas pasaulei ir šādās personības?

Domāju, ka nav. Tāds laiks – tagad ir ļoti grūti būt kaut kam. Mūsdienās visam un visiem ir savas robežas. Vairs nav ie-

■ Diriģenta Pävo Jervi un Igaunijas Festivāla orķestra pirmajā albumā (2018) ir apkopota krievu klasika Dmitrija Šostakoviča mūzika

■ Diriģenta Pävo Jervi un Igaunijas Festivāla orķestra otrajā albumā (2020) ir veltīts mūsdienu igaunu skārņa Erki Švena Tira dailradei

■ Diriģēšanas patriarhs Nēme Jervi kopā ar dēliem Kristjanu un Pāvo uz britu žurnāla Gramophone vāku - 2018. gada janvāra numurā ir publēta saruna ar trim Jervi dinastijas diriģentiem (intervijs var lasīt žurnāla mājaslapā). 2018. gada Nēme Jervi ieguva Gramophone goda balvu par mūža ieguldījumu

■ Kā klasicķas mūzikas pasaulei ir ietejmējusi #MeToo skandāli? Kādu iespaidu tie ir atstājuši uz attiecību dinamiku oriģestriem?

Kad stājós orķestra priekšā, es visus mūzikus uztveru vienādā – mēs esam brāli un māsas. Man ir skumji dzirdēt par šiem skandāliem, galvenokārt tajos ir iesaistīti citas paudzes, vecāka gadagājuma cilvēki. Kad mēs radām mūziku, es nejūtu, ka mums būtu kādas problēmas vai domstarpības. Mūzikā esam vienlīdzīgi, un dzimums to neietekmē. Cilvēku attiecībās ir iespējamas dažādas situācijas, taču tā ir vienas jomās, ne tikai mūzikā. Tagad viņas nozarēs ir īpaši jāpielodā, kā komunitēt

PÄVO JERVI

■ Dzimis 1962. gada 30. decembrī Tallinā

■ Apguvis sitaminstrumentu spēli un diriģēšanu Georga Otsa Tallinas Mūzikas skolā

■ Pēc ģimenes pārceļšanās uz ASV (1980. gadā) studējis diriģēšanu Kērtisa Mūzikas institūtā Filadelfijā pie Maksa Rūdolfa un Otto Verner Millera, kā arī Losandželosas filharmonijas institūtā pie Leonarda Bernsteina

■ Vadījis Malmes simfonisko orķestri (1994–1997), Stokholmas Karalisko filharmonijas orķestri (1995–1998; kopā ar Endrū Deivisu), Sinsinati simfonisko orķestri (2001–2011), Frankfurtes Radio simfonisko orķestri (2006–2013) un Parīzes orķestri (2010–2016)

■ Pašlaik ir Ciriheres orķestra Tonhalle un Tokijas NHK simfoniskā orķestra galvenais diriģents, kā arī Brēmenes Vācu kamerfilharmonijas un Igaunijas Festivāla orķestra mākslinieciskais vadītājs

■ Viesdiriģenta statusā uzstājas ar Berlīnes filharmonijas orķestri, Minhenes filharmonijas orķestri, Berlīnes Valsts kapelu, Drēzdenes Valsts kapelu, Londonas orķestri Philharmonia un citiem kolektīviem

■ Ieguvis Vācijas balvu Opus Klassik kā 2019. gada diriģents; citu godagūvi viendā - 2019. gada Reingavas Mūzikas balvu par mākslinieciskajiem sasniegumiem kopā ar Brēmenes Vācu kamerfilharmoniju, tituls Gada mākslinieks, ko 2015. gadā viņam piešķirā Gramophone (Lieblītānija) un Diapason (Francija), un Francijas Republikas Mākslas un literatūras ordeņa komandieriņa tituls

■ Ieguvis balvu Grammy kategorijā Labākais kora mūzikas izpildījums par Žānu Sibēliusa kantāšu ieraukstu kopā ar Ellerheina meiteņu koru, Igaunijas Nacionālo viru koru un Igaunijas Nacionālo simfonisko orķestri (albumu izdevusi kompānija Virgin Classics, 2003)

paavojarvi.com

kuriem pieder vara, turpinās diskutēt par to, kāpēc ir jāfinansē kultūra, kāpēc tai ir jāatvēl tik daudz līdzekļu: redziet, tagad nekas nenotiek, un viss tāpat ir normāli, varbūt bez tā var iztikt arī turpmāk? Šāda retorika ir bistama.

Līdz brīdim, kad tiks radīta vakcīna, nekas īsti nesakārtosies. Krīze var ieilgt, ja būs nākamais Covid-19 viens. Pēc pugusās daži gadi, kad tiks veidots nākamais orķestru, kultūras un mākslas organizāciju budžets, mūs gaida nepatīkami pārsteigumi. Institūcijām būs grūti līdzvarot ieņamumus un izdevumus, lai nodrošinātu savu dzīvotspēju. Tiks konstatēts, ka publikas nav, bet algas ir jāmaksā. Budžets tiks samazināts, daudzus darbiniekus atlaids. Tas skars gan orķestrus, gan mēnedžmenta kompānijas, gan koncertu rīkotājus, gan citus klasikās mūzikas industrijas uzņēmumus.

Jūs esat triju orķestru mākslinieciskais vadītājs – Vācijā, Šveicē un Japānā. Kur valsti situācija ir labvēlīgākā?

Šveicē ir samērā maza un ļoti disciplinēta valsts. Es domāju, ka tur būs vieglāk apturēt vīrusu un cīnīties ar tā izraisītā krīzi sekmā. Cilvēki Šveicē ir kārtīgi, viņiem ir augsta disciplīnas kultūra. Pieļauju, ka arī Japāna spēs tikt galā ar problēmām. Manis vadītājs Brēmenes Vācu kamerfilharmonijā situācija ir sarežģīta – orķestris pats sevi pārvāda, tam nav ne publiskā, ne raidsabiedrības finansējuma. Galvenais ienēmumu avots ir koncertdarbība, kura ir apstājusies, un privāto sponsoru atbalsts. Ja koncerti nenotiek, kolektīvam nav iespēju pilnīt. Vācijas valdība krīzes apstākļos atbalsta nevis par orķestri, bet cilvēkus, kuri tājā strādā.

Kā jūs zināt par Latvijas laikmetīgo mūziku?

Protams, zinu Pēteri Vasku. Viņš ir izcilis komponists. Zinu Imantu Kalniņu – mans tēvs savulaik ir diriģējis vīnu Ceturo jeb Roka simfoniju. Diemžel ar citu jūsu komponistu dailradi neesmu tik labi pazīstams.

Kas jūs pašlaik visvairāk iedvesmo mūzikā? Kas jūs aizkustina un savīlo?

Esmu laimīgs, ka varu uzstāties ar ļoti labiem māksliniekiem, kurus uzskatu par saviem draugiem, saviem cilvēkiem. Viņu ir daudz, un visus šos gadus katru vasaru viņi brauc uz Pērnavu. Muzicēšana ar viņiem man sagādā prieku. Man ir grūti uzstāties ar cilvēkiem, kurus es personīgi nepazīstu un kuri pret mūziku izturas formāli. Tas man nav interesanti. Ja ir mūzikā un cilvēcīska saprāšanās, viss ir iešķējams. Mūzika ir dzīva parādība, un es grūbi izbaudīšu cilvēcisko un māksliniecisko saskarsmi. Man tas ir vissvarīgākais.

Pastāv viedoklis, ka diriģenta galvenais uzdevums ir izveidot orķestri ar atpazīstamām skārnējumu. Vai jūs tam piekrītat?

Orķestra mākslinieciskā vadītāja misija ir padarīt kolektīvu labāku, nekā tas bijis tādiem laikām, ja varētu atskanot vairāk šo komponistu mūzikā. Man nekad nav bijis īpašas intereses diriģēt Nibelunga gredzenu. Taču es negribētu izvēlēties. Gribētu, lai man būtu iespēja diriģēt visu, ko vēlos. Trījos karantīnā pavadītos mēnesīs es izveidoju sarakstu ar darbiem, kurus vēlētos atskanot. Daudzus opusus no tā esmu izsvītrojis – laiks, kad tie mani interesēja.

Nē, man šāda darba nav. Man patik kamerūnās repertuārs, man dzīvē pieteikst Wolfganga Amadeja Mocarta, Jozefa Haidna un Franča Šūberta. Es būtu laimīgs, ja varētu atskanot vairāk šo komponistu mūzikā. Man nekad nav bijis īpašas intereses diriģēt Nibelunga gredzenu. Taču es negribētu izvēlēties. Gribētu, lai man būtu iespēja diriģēt visu, ko vēlos. Trījos karantīnā pavadītos mēnesīs es izveidoju sarakstu ar darbiem, kurus vēlētos atskanot. Daudzus opusus no tā esmu izsvītrojis – laiks, kad tie mani interesēja, ir pagājis. Tagad mani interesē mūzikā.

Kas jūs interesē?

Piemēram, agrāk man ļoti grībējās diriģēt Žoža Bizē operu *Karmena*. Man bija pārēji nevaruši to komponēt. Mani sarūgtīja, ka tie met ēnu uz mūsu jomu. Pašlaik kā nekad agrāk klasiskās mūzikas pasaulei ir nepieciešamīgs pozitīvs atsaukums. Ja mūsu jomā notiek kāds skandāls, sponsors un mecenāts var pateikt – es vairs neatbalstīšu šo orķestri. Daudzū mūzikāi piļūki bez darba. Man ir ķēl, ka tas noteik mūsu nozares. Ja cirkule ņādi stāsti, mūzikām tie nepalidz. Mēs ceram, ka publīka mīlēs un atbalstīs māksliniekus un orķestrus. Klasiskājā mūzikā ir vajadzīgi pozitīvi vēstijumi, bet negācijas ir kaitīgas un vairo stereotipus. Cilvēku var nodomāt, ka visi diriģenti uzvedas vienādā, bet tā nav patiesība. Jebkār jomā var atrast tādus, kas uzvedas nekorekti, un tādus, kas uzvedas loti labi.

Daudz kas no tā, kas mani interesēja agrāk, vairs nav tik interesants. Tā dzīvē vienādā ir, tāpēc lietas, kas jūs interesē, nekā nav jāatliek uz vēlāku laiku.

Igaunijas Festivāla orķestri ģenīli spēle britu klarnetisti Metju Hants. Mums ir spoža igaunu vijolnieces Trīna Rūbelē.

Vairāk gudus Igaunijas Festivāla orķestri muzicē latviešu vijolnieces Eva Bindere un Marta Spārnīai.

Vinas ir brīnišķīgas! Vai dzirdējāt, kā pirms dažām dienām festivā

Tas bija fantastiski. Šajā priekšnesumā bija viss – visdzīlākā mūzikas izpratne, energija, virtuoziitā un emociju delikātums.

Kādu padomu jūs varētu sniegt klausītājiem – kā atšķirt labu diriģēntu no ne pārāk laba?

Iz jāklausās. Ja orķestrī skan labi un klausīties ir interesanti, tas nozīmē, ka diriģēnts ir labs. Ja koncertā klūst drāmīgi garlaicīgi, diriģētāji nav pārāk labs. Maestro Jurījs Temirkanovs man reiz teica: nav lielāka nozieguma par garlaicīgu koncertu. Vīnam ir taisnība. Ja jūs, sēžot zālē, redzat, ka mūziķi neelpo kopā un spēlē bez iedvesmas, tas liecina, ka pie pults ir sliks.

Vakar mūsu neformālajā sarunā jūs slavējāt latviešu diriģēntu Andri Pogu, kurš dažus gadus bija jūsu asistents, kad vadījāt Parīzes orķestri/Orchestre de Paris.

Andris ir ļoti nopietns mūzikis ar labu tehnisko bāzi. Vīnam ir talants bez ilgām runām pārņemt orķestri un vadīt to. Tas ir pats galvenais: kad Andris stājas pie pults, uzreiz ir skaidrs, kas vada orķestri. Nav tā, ka orķestrī diriģē viņu – tās arī mēdz notikti. Dažreiz var redzēt, ka orķestrīs diriģē diriģētu. Var arī gadīties tā, ka diriģētāji pie pults izskatās skaisti, bet patiesībā orķestrī spēlē pats par sevi, mūziķi nepievērš uzmanību diriģētam un mūzikā netočiēm nekas interesants, tājā vis-pār nekas netočiek.

Strādājot ar jaunajiem diriģēntiem, uzreiz var pamānīt, kurš no viņiem spēj vadīt orķestri. Var dzirdēt, ka impulsu nāk no diriģēnta, savukārt citiem tas neizdodas, vienīt vēl neprot.

Vai to var iemācīties? Vai šis talants jaunajā diriģētā ir iekodēts?

Kaut kādā mērā to var iemācīties. Taču cilvēki, kuriem ir šīs talants un kuriem tas izdots dabiski, vienmēr būs pārliecinoši. Dažreiz, vērodams jauniešus, kuri apgūst šo profesiju, redzu, ka viņi ļoti cēs labi izskatīties pie pults, diriģējot ie-nem dažādas pozas un rāda žestus: «Tagad esmu diriģēts!» Tas ir mazliet komi-skī, taču var saprast, ka viņi vēl tikai meklē veidu, kā mijiedarbīties ar orķestri. Kāmēr sava orķestra jaunajam diriģēntam nav, viņš meklē un domā, kā lai parāda, ka viņam pieder vadības groži un tieši viņš vada šo mēģinājumu vai koncertu. Taču tas nav pareizi. Ja orķestra mūzikai sajutis, ka diriģētājiem ir muzikālās idejas un viņš pārziņa partitūru, viņi uzreiz sekos viņam līdzi. Iemācīties iepriemēt dairīnings pozas pie pults – tas neviens nav vajadzīgs.

Vai jūs pats jaunājā domājāt par to, kā iemācīties uz skatuvēs, kādas ir jūsu kustības un ķermena valoda?

Katram diriģēntam par to ir jādomā un jāmeklē savs stils. Man šajā ziņā bija vieglāk, jo mans tēvs ir diriģētājs. Kopš agras jaunības mēs daudz nodarbojāmies ar di-

■ Diriģēts Pāvo Jervi (no labās) un Igaunijas Festivāla orķestra koncertmeistars vācu vijolnieks Florians Donderers, kurš šajā kolektīvā muzicē kopš tā dibināšanas 2011. gadā. Foto - Kaupo Kikass

■ Pērnavas Mūzikas festivāla koncerti notiek 2002. gadā atklātajā Pērnavas koncertzālē. Šovasar festivāla koncertos bija atlauts 50 procentu vietu aizpildījums. Foto - Jegors Jerohomovičs

par to pat nebija diskusiju. Tas netika ap-spreists. Vienkārši tā notika.

Vai nojaušat, ar ko pēdējos gados gal-venokārt ir saistīta jūsu popularitāte so-ciālajos tīklos?

Ne. Ar Eirovīzijas dziesmu konkursa ko-mentāriem, ko ik gadu sniedzat reālā lai-ka režīmā. Pat klasiskās mūzikas kritiķi vienmēr ar nepacietību gaida, ko Pāvo Jervi rakstīs tīveri par konkursa dalib-niekiem.

Ha-ha! Es to nezināju. Man tas ir drīzak *gulty pleasure* (kaut kas tāds, kas sagādā baidu, bet vienlaikus par to ir mazliet kauna – J. J.). Tas sākās pirms dažiem ga-diem, es biju viesināt Londonā, man bija brīvs vakars un negribējās iet ne uz resto-rānu, ne kur citur. Gribēju pabūt vienat-ne, iešlēdu televizorū un skatījos Eirovī-zijas dziesmu konkursu. Joka pēc sāku to komentēt tīveri. Cilvēkiem šķita, ka tas ir smieklīgi. Tās nebija nopietnas kritiskas piezīmes, jo tur ir piemērojami pavismati kritērijumi, muzikāli tas nav pārāk interes-ants pasākums, bet tājā ir uzjautriņošas lietas. Pamanīju, ka daudzi reagē uz ma-niem komentāriem.

Igaunijā esam lieli patrioti un vienmēr atbalstām savus pārstāvju Eirovīzijā. Pirms dienīm gadiem konkursā piedalījās

akadēmijas mestarklasēs. Eva Bindere pastāstīja KDI par savu pieredzi festivālā.

Kādi ir jūsu iespādi par dalību festi-vālā un uzstāšanos Igaunijas Festivāla orķestra sastāvā?

Šis orķestrī ir ļoti īpaša, jo katru mākslinieku Pāvo pažīst personīgi un kādā brīdi kaut kur ir redzējis vai dzirdējis šo mūzikā spēlējam. Tikt šeit uzaicinātām ir liels pagodinājums. Šī ir viena no lieliskā-kajām iniciatīvām, kurā pēdējos gados esmu bijusi iesaistīta. Īlijs orķestris, kurš spēlē kamermūziku, orķestris, kurā ir tik labvēlīga atmosfēra un muzikālās idejas ir tik svagašas un vienmēr interesantas, – tā ir reta parādība. Lielos kolektīvos tā bieži netočiek. Brīnumis ir tājā, ka šie mūzikā iki-dienā nespēlē kopā, bet var sasniegt tik spēlīgā un pārliecinošākā veidā.

Igaunijas Festivāla orķestri ir ap piec-desmit mūzikām, divdesmit no viņiem ir ārzemnieki. Cik ilgu laiku jūs pavadāt kopā Pērnavā?

■ Vijolniece Eva Bindere un diriģēts Pāvo Jervi 2020. gada Pērnavas Mūzikas festivāla noslēgumā. Foto - Jegors Jerohomovičs

TĀ IR LIETA, KURAS MUMS TRŪKST

Lieliskā latviešu vijolniece Eva Bindere vairākus gadus spēlē maestra Pāvo Jervi dibinātajā Igaunijas Festivāla orķestrī. Šogad Pērnavas Mūzikas festivālā vija arī uzstājās kameramūzikas programmā un strādāja ar jaunajiem mūzikām Jervi

astonās dienas. Visi mūzikā ir ļoti spilgas personības – šis kolektīvs ir pilns ar Ei-ropas orķestru koncertmeistariem, tāpēc varētu domāt, ka katrais mēģinās vilkt deki-ti uz savu pusi un kaut kādā veidā parādīt, cik viņš ir labs, bet šeit absolūti tā nav. Mērķis ir maksimāli spēlēt kopā, radīt kaut to tādu, kas tiešām piedzīmst katrai mēģinājumam, katrai koncertā. Tas ir ļoti vērtīgi.

Kas jums pašai šķiet pievilcīgs Pērnava Mūzikas festivāla idejā?

Viss, ko Pāvo Jervi dara Igaunijā, lai po-pularizētu igaunu mūzikus un igaunu komponistu darbus, lai jauniešiem radītu iespēju mācīties Jervi akadēmijā, kas igau-niem ir ļoti prestiža lieta, – tas ir kaut kas tāds, ko es varu pozitīvi apskaut, jo man Latvijā tā ļoti pietrūkst. Man gribētos, lai, piemēram, Andris Nelsons izveidotu kaut ko līdzīgu Latvijai. Tā ir lieta, kuras mums trūkst. Daudziem jaunajiem igaunu mū-zikām, pateicoties Pērnavas festivālam, ir izveidojusies tālāka sadarbiņa ar ārziemu-

TĀDS LAIKS – TAGAD IR ĻOTI GRŪTI BŪT KAUT KAM

mūsu soprāns Elīna Nēcājeva, mēs par vi-nu turējām īkšķi.

Kas jums patīk mūsdienu populārājā mūzikā?

Man ir divas meitās. Viennai ir četrpadsmit, otrai – sešpadsmit gadu. Viņas zina visu, kas tagad ir populārs. Pirms kāda lai-ka meitās mani iepazīstināja ar dziedātājās Billijas Eilišas dālījumu, un man tā iepa-tikās. Tas ir kaut kas līdzīgs mūzikai, viņai ir interesantas harmonijas. Billijai Eilišai ir astoņpadsmit gadu, tācu var dzirdēt, ka viņa pārzīna populārās mūzikas vēsturi un to, kas ir bijis pirms viņas. Ir jaūsams, ka Billija klausās dažādu žanru mūzikai, piemēram, legendāro dziesminieku Leonardu Koenu. Daudz kas no tā, kas paš-laik tiek radīts, ir ļoti komerciāla mūzika, tācu var atrast arī kaut ko pārsteidzošu. Jaunībā es spēļu rokrupātā, tāpēc sno-bisms man nav raksturis.

Ja vēlos klausīties mūzikai, bet mums tas ir process. Vienu smadzeņu daļa mūzi-kiem vienmēr strādā, spēlēt jebkurā instrumen-tūrā un ļoti sarežģīti. Dalējīši šo proce-su var raksturot kā magisku, bet noteikto rāmju. Ja mūzikai elpo kopā, perfekti sajūt laika plūdumu, ritmu un tempu, tas jau ir kaut kas īpašs.

Vai jūs atcerieties katru sava diriģētā koncerta mīrķi? Vai jums galvā saglabājas šis «skāpas fails»?

Uzreiz pēc koncerta eiforijas sajūta ir pārāk liela, lai domātu par to, kas kurā mīrķi ir noticis uz skatuves, un analizētu detaļas. Nākamajā dienā es par to varu padomāt rūpīgāk. Detalas vienmēr pārāk ātri atgriež uz zemes, un pēc koncerta kādu brīdi to vēl negribas. Gribas vēl nedaudz palidot.

Tātad labs koncerts ir tāds, kurā jums ir lidojuma sajūta?

Jā, precīzi. Skaidrs, ka tas nav iespējams vienmēr. Ja ir astoņu koncertu turnēja, tie visi nevar būt vienlīdz spilgti. Nekad nav divu vienādū koncertu. Mēs esam cilvēki, es varu būt noguris, dažreiz atšķiras kon-centrēšanās pakāpe. Visi cēnhas izdarīt pēc iespējas labāk, bet kaut kas nesanāk. Visur ir dažādi akustiskie apstākļi. Katram mūzi-ķim orķestri ir savas personīgas īpašības un situācijas. Taču dažreiz ir sajūta, ka kon-certā visi ir lieliskā formā un, lai ko mēs da-riju, viss ir īspējams. Tas ir iedvesmojošs mīrķis. Es to vienmēr gaidu. Mēs dzīvojam šo mīrķu dēļ. ■

lidzi tam, vai atskānojuma laikā mēs esam par neesam kopa, – detalas var noslēpet. Dirigētam ir jāatlāj stāsta būtība – par ko ir šī saruna, kāpēc un kā mēs to uztu-ram, kur mūs aizved katrā harmonija, kas būs tālāk, kur mēs virzīsimies, ar kādām krāsām izkrāsosim šo stāstu. Šādas lietas man ir saistošas.

Ja mūzikā jūs uzrunā un kaut ko vēsta, ja tas ir paveikts talantīgi, tā ir laba mūzika. Nav svarīgi – vai tā ir klasiskā vai ci-ta žanra mūzika.

Vai pēc koncertiem bieži jūtāties lai-mīgs? Vai bieži ir sajūta – šoreiz viss ir iz-devies?

Ne tik bieži, kā gribētos. Šādas sajūtas parasti ir pēc koncertiem ar orķestri, ar kuriem man ir izveidojusās patiesas, ilgsto-sās attiecības. Labu koncertu var sniegt arī ar kolektīvu, kurā esmu viesdiriģēts. Taču visaugstāko emocionālo pakāpi iz-dodas sasniegāt saviem tuvākajiem domubiedriem, kā šeit Pērnavā ar Igaunijas Festivālu orķestri un kā tā bija pirms dažām nedēļām Cirihe kopā ar manu orķestri Tonhalle. Es diriģēju un domāju – cik labi un kulturāli spēlē šie mūzikā, nevis pedantiski, bet cik dzīļi un saprotos!

Vai muzicēšanā jums ir kaut kas ma-gisks, vai tomēr jūs visu spējāt analizēt un paskaidrot – kāpēc tas tā notiek vai nenotiek?

Magija ir jāsajūta klausītājiem, bet mums tas ir process. Vienu smadzeņu daļa mūzi-kiem vienmēr strādā, spēlēt jebkurā instrumen-tūrā un ļoti sarežģīti. Dalējīši šo proce-su var raksturot kā magisku, bet noteikto rāmju. Ja mūzikai elpo kopā, perfekti sajūt laika plūdumu, ritmu un tempu, tas jau ir kaut kas īpašs.

Vai jūs atcerieties katru sava diriģētā koncerta mīrķi? Vai jums galvā saglabājas šis «skāpas fails»?

Uzreiz pēc koncerta eiforijas sajūta ir pārāk liela, lai domātu par to, kas kurā mīrķi ir noticis uz skatuves, un analizētu detaļas. Nākamajā dienā es par to varu padomāt rūpīgāk. Detalas vienmēr pārāk ātri atgriež uz zemes, un pēc koncerta kādu brīdi to vēl negribas. Gribas vēl nedaudz palidot.

Tātad labs koncerts ir tāds, kurā jums ir lidojuma sajūta?

Jā, precīzi. Skaidrs, ka tas nav iespējams vienmēr. Ja ir astoņu koncertu turnēja, tie visi nevar būt vienlīdz spilgti. Nekad nav divu vienādū koncertu. Mēs esam cilvēki, es varu būt noguris, dažreiz atšķiras kon-centrēšanās pakāpe. Visi cēnhas izdarīt pēc iespējas labāk, bet kaut kas nesanāk. Visur ir dažādi akustiskie apstākļi. Katram mūzi-ķim orķestri ir savas personīgas īpašības un situācijas. Taču dažreiz ir sajūta, ka kon-certā visi ir lieliskā formā un, lai ko mēs da-riju, viss ir īspējams. Tas ir iedvesmojošs mīrķis. Es to vienmēr gaidu. Mēs dzīvojam šo mīrķu dēļ. ■

RĪGAS PASVALDĒJAS KULTŪRAS IESTĀŽU APVIENĪBAS MUZEJS "RĪGAS JĀGENSTILA CENTRS"
AICINA UZ
BEZMAKSAS EKSKURSIJĀM

**PASTAIGA PA
JĀGENSTILA RĪGU**

15. augustā:
plkst. 10.00, 12.00, 16.00 – latviešu,
plkst. 13.00, 15.00 – krievu,
plkst. 11.00, 14.00 – angļu valodā

16. augustā:
plkst. 10.00, 14.00, 17.00 – latviešu,
plkst. 15.00 – krievu,
plkst. 12.00 – angļu valodā

Sākums pie muzeja ieeja Alberta iela 12.
Piezīme: muzeja Facebook profilā, zvanot pa tālruni 67181455
var iegūt uz e-pasta adresi jugendstils@riga.lv
Papildu informācija: www.jugendstils.riga.lv

ATBALSTA RĪGAS DOME UN RĪGAS DOMES IZGLĪTBAS, KULTŪRAS UN SPORTA DEPARTAMENTI

Rīgas svētki 2020
14. – 16. augusts